

“את אביה — בשריפה”

כלומר הזנות הקרובה לזינתה עם אביה, שקלה היא ממנה בדרגה אחת — דהיינו נשואה בת ישראל שזינתה שדינה בחנק, כאן בכת כהן, הוציאה הכתוב מכלל בת ישראל להחמיר עליה שתהא נידונת בשריפה.

“ואת חמיה — בסקילה”

כלומר הזנות החמורה מזינתה עם אביה, כגון: ארוסה בת ישראל שזינתה שדינה בסקילה. “את חמיה” דנים את בת הכהן כדין הכלה שזינתה עם חמיה שדינה בסקילה.

מתקיף לה רבי ירמיה: כיצד אפשר לפרש כן בדברי רבי אליעזר, **מידי למעלה למטה קתני?** וכי מצינו בדברי רבי אליעזר, שדיבר על זנות למעלה [החמורה] מזינתה עם אביה, ועל זנות שלמטה [הקלה] מזינתה עם אביה.

אלא אמר רבי ירמיה:

לעולם סובר רבי אליעזר **כרבי ישמעאל** נא-ב שאמר כי הכתוב שהוציא בת כהן מכלל בת ישראל שתהא נידונת בשריפה, מדבר רק בארוסה ולא בנשואה, **והכי קאמר** וכך יש לפרש את דברי רבי אליעזר:

“את אביה” — אם זינתה ברשות אביה, דהיינו בעודה ארוסה, דינה בשריפה.

“ואת חמיה” — וכשהיא נשואה, אם מחמיה זינתה — דינה בסקילה כדין בת ישראל שזינתה עם חמיה, **וכל אדם** שזינתה עמו — דינה בחנק, כדין בת ישראל, כי הוא דורש מבנין אב, כי הכתוב שהוציא בת כהן מכלל

א. כל זנות שהיא בבת ישראל **למטה ממיתת אביה**, כלומר: כל זנות שבת ישראל נידונת עליו במיתה קלה יותר מאשר אם זינתה עם אביה שדינה בשריפה, בת כהן נידונת עליו בשריפה כאילו זינתה עם אביה.

ומאי ניהו ומה היא אותה זנות שבבת ישראל מיתתה קלה יותר מאשר אם זינתה עם אביה — **נשואה בת ישראל** שזינתה עם אדם אחר שאינו אביה.

דאילו נשואה בת ישראל שזינתה עם אדר אחר שאינו אביה, דינה בחנק.

הכא בכת כהן נשואה שזינתה עם אחר, אין מקילים בה לדון אותה במיתת חנק הקלה, אלא נידונת כאילו זינתה עם אביה, ונידונת **במיתת אביה**, בשריפה.

ב. כל זנות שהיא בבת ישראל **למעלה ממיתת אביה**, כלומר: כל זנות שבת ישראל נידונת עליו במיתה חמורה יותר מאשר אם זינתה עם אביה שדינה בשריפה. גם בת כהן נידונת עליו במיתה החמורה.

ומאי ניהו ומה היא אותה זנות שבת ישראל נידונת עליו במיתה חמורה יותר מאשר אם זינתה עם אביה — **ארוסה בת ישראל** שזינתה, **דאילו ארוסה בת ישראל** שזינתה **בעלמא** דינה בסקילה החמורה משריפה.

הכא נמי בת כהן ארוסה שזינתה, לא יצאה מכלל בת ישראל להיות נידונת במיתת שריפה הקלה מסקילה, אלא נידונת כאילו זינתה עם חמיה, ונידונת **במיתת חמיה**, בסקילה.

וכך מתפרשים דברי רבי אליעזר:

"את אביה בשריפה" — אם זינתה "ברשות" אביה, בעודה ארוסה, הרי היא נידונת בשריפה.

"ואת חמיה בסקילה" — אם זינתה "ברשות" חמיה, שהיתה נשואה, הרי היא נידונת בסקילה.

מתקופה לה רבי חנינא: כיצד אפשר לומר שרבי אליעזר סובר כרבי שמעון, **הא אידי ואידי רבי שמעון** אמר במפורש כי בת כהן שזינתה בין אם היתה ארוסה ובין אם היתה נשואה נידונת בשריפה.

ואי אפשר לומר שרבי אליעזר חולק על רבי שמעון לענין נשואה שאינה נידונת אלא בסקילה, כי מנין ילמד רבי אליעזר לסבור כך, כי אם אינו סובר לדרוש את הבנין אב של רבי ישמעאל שהכתוב של בת כהן מדבר רק בארוסה ולא בנשואה. מוכרח לסבור שגם נשואה נידונת בשריפה, שהרי הכתוב דיבר בסתם בת כהן, בין ארוסה ובין נשואה.

ואם רבי אליעזר דורש את הבנין אב של רבי ישמעאל, שהכתוב של בת כהן מדבר רק בארוסה, אם כן בהכרח שנשואה בת כהן לא יצאה מכלל נשואה בת ישראל, אם כן כיצד תצא מחיוב חנק לחיוב סקילה, וכי בגלל שהחמיר הכתוב בארוסה החמורה שבת כהן חמורה יותר מבת ישראל, נחמיר גם בנשואה הקלה?

אלא אמר רבינא: לעולם סובר רבי אליעזר **כרבנן, ואיפוך, ויש להפוך** את דברי רבי אליעזר:

את אביה, דהיינו בעודה ברשות אביה שהיא

בת ישראל — מדבר בארוסה, ואילו בת כהן נשואה לא הוציאה הכתוב מכלל בת ישראל.

אמר רבא להקשות, על פירוש זה בדברי רבי אליעזר:

מאי שנא? מדוע מפרשים בדברי רבי אליעזר באופן שונה "את אביה" ממה שמפרשים "את חמיה" או שנפרש **אידי ואידי** גם "את אביה" וגם "את חמיה" כי הכוונה שזינתה איתם **ממש, או** שנפרש **אידי ואידי** גם "את אביה" וגם "את חמיה" כי הכוונה שזינתה כשהיא תחת **רשות** אביה וכשהיא תחת רשות חמיה.

אלא אמר רבא: לעולם סובר רבי אליעזר **כרבי שמעון** הסובר כי שריפה חמורה מסקילה, ולכן מוכרחים לפרש כי בת כהן ארוסה יצאה מכלל בת ישראל מסקילה לשריפה, ובנשואה **קסבר רבי אליעזר:** היות ובת ישראל נידונת במיתה קלה מאוד — בחנק, די אם נחמיר על **נשואה** בת כהן לדון אותה בדרגה אחת יותר חמורה — בסקילה **כארוסה**.

כי **מה ארוסה** בת כהן — **חד דרגא מסקינן לה,** מעלין אותה בדרגה אחת יותר מבת ישראל, **מסקילה לשריפה.** אף **נשואה** — **חד דרגא מסקינן לה,** מעלין אותה בדרגה אחת יותר מבת ישראל, **מחנק לסקילה.**

שלדעת רבי שמעון סדר חומרת המיתות [מהחמור לקל] הן: שריפה, סקילה, חנק, הרג.

ולפי זה "את אביה" ו"את חמיה" שאמר רבי אליעזר, שניהם מתפרשים באופן שוה.

וכך מתפרשים דברי רבי אליעזר:

ארוסה — דינה בסקילה.

וזאת חמיה, כשהיא נשואה והיא ברשות חמיה — דינה בשריפה.

והאי דקאמר, ומה שאמר רבי אליעזר בלשון: את אביה, ולא נקט לשון ארוסה ולשון נשואה — סירכא בעלמא נקט, הוא נגרר בלשונו אחרי דברי תנא קמא שהביא את הפסוק "את אביה היא מחללת".

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבון אמר רב: הלכה כדברי רבי אליעזר, כדשלח ולפי ההסבר ששלח רבין משמיה דרבי יוסי ברבי חנינא לפרשו: שרבי אליעזר סובר כרבנן, כי בת כהן ארוסה שזינתה דינה בסקילה, ונשואה דינה בשריפה.

ופירוש דברי רבי אליעזר לפי רבי יוסי ברבי חנינא הוא: כי הזנות הקרובה לזינתה עם אביה, שקלה היא ממנה בדרגה אחת — דהיינו נשואה בת ישראל שזינתה שדינה בחנק, בבת כהן, הוציאה הכתוב מכלל בת ישראל להחמיר עליה שתהא נידונת בשריפה כדין בת שזינתה "את אביה".

ואילו הזנות החמורה מזינתה עם אביה, כגון: ארוסה בת ישראל שזינתה — שדינה בסקילה. בת כהן לא הוציאה הכתוב מכלל

בת ישראל להקל עליה שתהא נידונת בשריפה, אלא דנים אותה כדין הכלה שזינתה "את חמיה" שדינה בסקילה.

אמר רב יוסף מה בא רב נחמן לומר: וכי הוא בא לומר הלכתא למשיחא? הרי הלכה זו אינה נצרכת עד ימות המשיח שיחזור לחייב ארבע מיתות בית דין.

אמר ליה אביי: אלא מעתה, הלכה של שחיטת קדשים לא ליתני — שהרי זו הלכתא למשיחא! כי אין שחיטת קדשים עד שיחזור ויבנו את בית המקדש כשיבוא משיח⁽⁸⁾.

אלא יש לומר כי שונים הלכה זו מצד — דרוש וקבל שכר, על עצם הלימוד.

הכא נמי כאן רב נחמן אמר את ההלכה שאינה נוגעת לנו עד ימות המשיח, מצד — דרוש וקבל שכר. אם כן מה הקשה רבי יוסף על רב נחמן?

תירץ רב יוסף: **הכי קאמרי כן אמרתי להקשות על רב נחמן:**

הלכתא למה לי? מדוע נקט רב נחמן לשון: "הלכה", וכי סוגיא דשמעתא הלכה קאמר, הרי אין בין תירוצו של רבין לתירוצו של

8. בספר אשל אברהם הקשה לדברי הגר"צ קלישר והסוברים כמותו שאפשר להקריב קרבנות בזמן הזה לפני ביאת המשיח, אם כן צריך ללמוד הלכות שחיטת קדשים, שהרי מקריבים אף על פי שאין בית, מה שאין כן דיני נפשות, אין דנים כל עוד אין בית הדין הגדול במקומו. והיעב"ץ הקשה מהגמרא במנחות [קי א]:

אמר רבי יצחק, מאי דכתיב [ויקרא ו יח]: "וזאת תורת החטאת" "וזאת תורת האשם" [שם ז א]? לומר: שכל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת, וכל העוסק בתורת אשם כאילו הקריב אשם. אם כן לפי זה אנו צריכים עכשיו את הלכות קרבנות יותר משאר ההלכות שאינן נוהגות עתה, שאין בהם אלא משום דרוש בלבד. מה שאין כן למוד קדשים, אנו צריכים בשביל

רבינא שום שינוי בהלכה, ששניהם מפרשים בדעת רבי אליעזר שסובר כרבנן כי בת כהן הנשואה שזינתה דינה בשריפה, והארוסה דינה בסקילה.

ונחלקו רק בתיקון לשון הברייתא בדברי רבי אליעזר: רבין תיקן את לשון הברייתא לפי דעת רבנן בלא להפוך את הדין מכפי שהובא לפנינו. ורבינא הפך את הדין כדי ליישבו לדעת רבנן, כיון שיש דוחק בתיקון לשון הברייתא כפי שתיקנו רבין.

אם כן מדוע היה צריך רב נחמן להכריע שמפרשים את דברי הברייתא כרבין ולא כרבינא, הרי אין אנו למדים מהכרעה זו כלום, וכשיבוא המשיח ויחיה את המתים, נשאל את רבי אליעזר באיזה לשון אמר את דבריו.

לעיל הביאה הגמרא, כי רבי ישמעאל דורש בנין אב, שהכתוב גבי בת כהן שזינתה מדבר רק בארוסה ולא בנשואה.

מאי היכן דורש רבי ישמעאל את דרשתו — דתניא בברייתא: על הכתוב: "ובת [איש] כהן כי תחל לזנות" — רק בנערה והיא ארוסה הכתוב מדבר, ולא בנשואה.

אתה אומר כי רק בנערה והיא ארוסה

הכתוב מדבר, או אולי הכתוב אינו מדבר אלא אפילו נשואה?

תלמוד לומר: [ויקרא כ י] "איש אשר ינאף את אשת רעהו מות יומת הנאף והנאפת", וכשכתוב מיתה סתם בלא שנתפרש איזה סוג מיתה — הכוונה למיתת חנק.

אם כן הכל היו בכלל הנאף והנאפת, בין נשואות ובין ארוסות, בין כהנות ובין ישראליות.

הוציא הכתוב מכלל זה: ארוסה בת ישראל שדינה בסקילה, שנאמר [דברים כב כא]: "והוציאו את הנערה אל פתח בית אביה וסקלוה".

וכתוב אחר הוציא מכלל זה: בת כהן שדינה בשריפה⁽⁹⁾.

ואנו דורשים ללמוד את הכתוב הסתום — גבי בת כהן מהכתוב המפורש — גבי בת ישראל, מה כשהוציא הכתוב את בת ישראל מכלל חנק לסקילה — הוציא ארוסה ולא נשואה, אף כשהוציא הכתוב בת כהן מכלל חנק לשריפה — הוציא ארוסה ולא נשואה.

שינוי בברייתא לעיל: כי דורשים מהכתוב:

כפרה, שנחשב כהקרבת הקדשים עצמם לכפר כל עוון וכל חטא.

9. הרמב"ם בספר המצוות [שורש ז] כתב וז"ל: ומזה המין גם כן אמרו יתעלה שנערה המאורסה כשזנתה היא בסקילה, ובת כהן בשריפה. זה השלמת דקדוק משפט אשת איש. וכבר טעה בזה כל מי ששמעתי בו, ומנה: אשת איש מצוה,

ונערה המאורסה מצוה, ובת כהן מצוה. ואין הדבר כך, אבל הוא כמו שאבאר.

והוא, כי מצוה אחת מכלל המצוות הוא אמרו יתעלה: "לא תנאף" ובאה הקבלה שזה הלאו אזהרה לאשת איש. אחר כן ביאר הכתוב שייהרג העובר על לאו זה, והוא אמרו ית: "מות יומת הנאף והנאפת". אחר כן השלים הכתוב דקדוק משפט זה ותנאי זו השאלה והתנה בו תנאים

של מיתה, כגון כאן שבאו לחייב את בת הכהן – שריפה, ואת בועלה – סקילה, הרי זוממיה נידונים בכלל מיתת בועלה – בסקילה, משום שנאמר: "ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו" – ולא לאחותו⁽¹⁰⁾, דברי רבי ישמעאל.

רבי עקיבא אומר: אחת ארוסה ואחת נשואה יצאת – הכתוב הוציאה מכלל בת ישראל, להיות נידונה לשריפה, כי הפסוק גבי בת כהן לא חילק בין ארוסה לנשואה.

יכול הייתי לפרש את הפסוק כי אפילו בת כהן פנויה שזינתה נכללת בכלל בת כהן שזינתה שדינה בשריפה – לכך אנו דורשים גזירה שוה: נאמר כאן "אביה" ונאמר להלן גבי נערה המאורסה "אביה", מזה להלן גבי נערה המאורסה – מדובר על זנות עם זיקת הבעל, שהיא כבר מאורסת, אף כאן גבי בת כהן שזינתה – הכתוב מדבר רק על זנות

"את אביה היא מחללת" למעט, כי רק "היא" יצאה מכלל בת ישראל להיות נידונה בשריפה, ואין בועלה וזוממיה נידונים בשריפה.

אלא זוממיה ובוועלה נידונים בכלל [דברים יט יט]: "ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו" ולא לאחותו, דהיינו כאשר זמם לעשות לבעל, והבועל בת כהן נתמעט מ"היא" מדין שריפה, ונשאר בכלל הבועל בת ישראל, שדינו בסקילה.

ומקשינן: בשלמא זוממיה מוכן שנידונים בדין "כאשר זמם" אלא בועלה מאי "כאשר זמם" איכא איזה כאשר זמם יש בו? הרי הוא לא זמם אלא עשה עבירה.

ומתריצין: אלא כוונת הדברים כך: כל מקום שהעדים הזוממים באו לחייב את האשה בסוג אחד של מיתה ואת האיש בסוג אחר

לחייב את אחיו מיתה קלה יותר מאחותו, שאז היינו אומרים כי הוא נחשב כמחוייב שתי מיתות שנידון בחמורה, ולזה לומדים מהדרשה, שנידון רק על המיתה שזמם לחייב את אחיו אף שהיא קלה יותר. אבל באופן שזמם לחייב את אחיו סקילה ואת אחותו שריפה הקלה מסקילה, פשוט הדבר שנידון בחמורה, כמו המחוייב שתי מיתות, ומדוע צריך את הדרשה של "לאחיו" ולא לאחותו.

ובספר שיח יצחק [מכות ב א] תירץ, כי גם באופן שאחיו נידון בסקילה החמורה, נצרכת הדרשה של "לאחיו" ולא לאחותו, כגון באופן שנקטעה יד העדים לדעת רבי עקיבא הסובר [לעיל מה] כי נפטרים בזה מסקילה. שאם העדים שנתחייבו על בת כהן ובוועלה, נחשבים כחייבי שתי מיתות שנידונים בחמורה, אם כן בנקטעה יד

ואמר, שאמרו: "מות יומת הנואף והנואפת" יש בו חלוק, שאם היתה אשת איש זו בת כהן תשרף, ואם היתה נערה מאורסה בתולה תהיה בסקילה, ואם היתה בעולה ואינה בת כהן היא בחנק.

ולא בהתנותו במיני המות יתרבו המצות. שאנחנו בכל זה לא יצאנו מאיסור אשת איש. ובבאור אמרו בסנהדרין: "הכל היו בכלל הנואף והנואפת, הוציא הכתוב את בת ישראל לסקילה, ואת בת כהן לשריפה". ירצו בזה, שאיסור אשת איש כולל כל מי שאמר הכתוב בהם "מות יומת הנואף והנואפת", אבל הבדיל הכתוב במיתה זו, ושם קצת האישים בשריפה וקצתם בסקילה.

10. לכאורה קשה, כי כל עיקר הדרשה של "לאחיו" ולא לאחותו, נצרך רק באופן שזמם

עם זיקת הבעל.

אמר ליה רבי ישמעאל לרבי עקיבא: הואיל ואתה דורש גזירה שוה, אם כן תדרוש מהגזירה שוה גם כן אי מה להלן גבי נערה המאורסה, הכתוב מדבר על נערה והיא ארוסה — אף כאן גבי בת כהן מדובר רק על נערה והיא ארוסה! ומדוע אתה סובר כי הכתוב גבי בת כהן מדבר בין בארוסה ובין בנשואה.

אמר ליה רבי עקיבא: ישמעאל אחי כתוב בפסוק: "ובת איש כהן כי תחל לזנות" ומן הוי"ו המיותר של בת "ובת" — אני דורש שנכתב כדי לרבות את הנשואה לשריפה.

אמר ליה רבי ישמעאל: וכי מפני שאתה דורש את הוי"ו המיותר של בת "ובת" נוציא זו הנשואה מכלל בת ישראל לשריפה, ונחמיר עליה יותר מן המיתה המפורשת בבת ישראל שהיא במיתת חנק⁽¹¹⁾?

אם משמע לדרוש את הוי"ו המיותר של "ובת", להביא את הנשואה בכלל הכתוב גבי בת כהן, ולא למעטה מהגזירה שוה "אביה" "אביה" מהכתוב גבי נערה המאורסה, אם כן הביא גם את הפנויה יש להביא בכלל הכתוב גבי בת כהן, ואין למעטה מהכתוב גבי נערה המאורסה.

ואם משמע לדרוש את הגזירה שוה מנערה המאורסה להוציא את הפנויה מכלל הכתוב גבי בת כהן, כמו הכתוב גבי נערה המאורסה, אם כן הוציא גם את הנשואה מכלל הכתוב גבי בת כהן, כמו הכתוב גבי נערה המאורסה.

ורבי עקיבא, מה הוא יענה על קושייתו של רבי ישמעאל.

הוא סובר כי אהני גזירה שוה למעוטי פנויה מכלל הכתוב גבי בת כהן, ואהני והועיל הוי"ו המיותר של בת "ובת" לרבות את הנשואה.

ורבי ישמעאל שהקשה על רבי עקיבא, לא ידע דעתו של רבי עקיבא אלא סבר: מדקאמר ליה מכך שרבי עקיבא אמר לו שהוא דורש את הוי"ו מיותר של בת "ובת", שמע מינה הדר ביה משמע כי רבי עקיבא חזר בו מגזירה שוה.

ולזה אמר לו רבי ישמעאל: אם אתה רבי עקיבא אינך דורש את הגזירה שוה, מנין לך למעט את הפנויה?

ומקשינן: ורבי ישמעאל הסובר כי הכתוב הסתום גבי בת כהן שהוציאה מכלל חנק לשריפה, נלמד במה מצינו מהכתוב המפורש שהוציא רק נערה המאורסה מכלל חנק

העדים ידונו אותם על כל פנים במיתה הקלה, כמו המיתה שזממו לחייב אותה, לזה דורשים את הפסוק "לאחיו" ולא לאחותו, שהם לעולם לא נידונים בשריפה אלא רק בסקילה שזממו לאחיהם, ואם נקטעו יד העדים — פטורים לגמרי.

11. בשו"ת דברי יששכר [סימן קעב] הביא מחלוקת הרמב"ם והרמב"ן בספר המצוות [שורש ב], שהרמב"ם סובר כי דבר הנלמד על ידי מדות שהתורה נדרשת בהן, נחשב כדברי סופרים, ואילו הרמב"ן סובר כי נחשב דאורייתא. והוכיח הדברי יששכר מכמה מקומות

יהיו מותרים לטמא למתים. אבל בנותיהן בעלי מומין — לא נתרבו לקדושה, ואם זנו דינן כבת ישראל שזינתה, לזה קא משמע לן הוי"ו המיותר גבי "ובת איש כהן", כי אף בנות כהנים בעלי מומין נתרבו לקדושה.

ורבי ישמעאל, שמעט נשואה מהכתוב גבי בת כהן בדרשת "מה מצינו" מנערה המאורסה, ואינו צריך את דרשת ה"גזירה שוה" "אביה" "אביה" מנערה המאורסה כדי למעט נשואה, — נב, א — האי "את אביה היא מחללת", מאי דריש ביה?

ומתריצין: רבי ישמעאל מבעי ליה לדרוש "את אביה" לכדתניא:

היה רבי מאיר אומר: מה תלמוד לומר "את אביה היא מחללת" — לומר שעל ידי זנותה חיללה את אביה, שאם היו נוהגין בו באביה קודש עד היום — מעתה ואילך נוהגין בו חול, ואם היו נוהגים בו כבוד — מעתה ואילך נוהגין בו בזיון.

אומריין על האב: ארור האב שזו ילד, ארור האב שזו גידל, ארור האב שיצא זו מחלציו.

אמר רב אשי: כמאן קרינן כדעת מי אנו קוראים לאדם רשע: רשיעא בר רשיעא, ואפילו לרשיעא בר צדיקא ואפילו אם הוא רשע בן צדיק, כמאן — כהאי תנא הסובר כי על ידי שהצאצאים מרשיעים מתחלל האב⁽¹²⁾.

שנינו במשנה: זו אופן עשיית מצות

לסקילה ולא נשואה, האי אותו וי"ו מיותר של בת "ובת" מאי דריש ביה מה הוא דורש בו?

ומבארינן: רבי ישמעאל מביעי ליה צריך דרשה זו לכדתני אבוהי דשמעאל בר אבין:

לפי שמצינו שחלק הכתוב גבי כהנים בזכרים — בין תמימים לבעלי מומין לענין עבודה במקדש, יכול נחלוק אף בבנותיהן שבעלי מומין יצאו מכלל קדושתן, ואם זנו יהיה דינם כבנות ישראל — לזה תלמוד לומר: וי"ו מיותר גבי בת כהן — "ובת" לדרוש שאף בנות בעלי מומין בכלל הכתוב.

ורבי עקיבא: מנין הוא לומר כי בנות כהנים בעלי מומין לא יצאו מכלל קדושתן?

מהכתוב [ויקרא כא ו]: "הם מקריבם והיו קדש" מהוי"ו המיותר של "והיו" נפקא מוציא לדרוש כי גם בנות כהנים בעלי מומין נתרבו לקדושה.

ורבי ישמעאל: מדוע הוא דורש מהוי"ו המיותר של "ובת" כי אף בת כהן בעלת מום בכלל הכתוב, הרי ניתן ללמוד זאת מהוי"ו המיותר של "והיו קודש" כי בנות כהנים בעלי מומין נתרבו לקדושה.

ומתריצין: לדעת רבי ישמעאל, אי נדרוש שאף כהנים בעלי מומין הם בקדושתם מההיא "והיו קודש" — הוה אמינא: כי הני מילי אינהו רק הכהנים עצמם נתרבו לקדושה, שלא נאמר היות ופסולים לעבודה,

זו לשריפה.

12. בתשב"ץ [חלק ג סימן קטן] הביא שאלה: חכם שבניו הם נוהגים שלא כשורה ומתקוטטים

בש"ס, שרבי עקיבא סובר כשיטת הרמב"ם, ורבי ישמעאל סובר כשיטת הרמב"ן, ולכן רבי ישמעאל אמר כאן: וכי מפני שאתה דורש נוציא